

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRÓNICA

El sigle XIX va despedirse quadruplicant ó poch menos el cens de població de Barcelona.

A 115,000 ànimes ascendía la població barcelonina segons el cens de l' any 1802, la qual, poch després de la guerra de la Independencia, reulava fins á 83 mil. Donchs bé: l' últim cens del sigle XIX ó siga l' efectuat en l' any 1898, atribuhía á la metròpoli catalana una població de més de 510,000 ànimes.

Avuy hi ha qui n' hi senyala 600,000 y encare creu quedar-se curt. La xifra exacta no es fácil que se sápigam may dadas las moltas ocultacions que s' efectuan, fillas unas de la deixadesa y altras del interés de alguns vehins que no empadronantse's figuran quedar lliures de molestias y mals de-cap.

No faltará qui s' enfadi de debó davant de aquesta mostra d' egoísme individual, per quant hi ha en molts una especie de orgull en que Barcelona pel número de sos pobladors ocupi 'l primer lloch dintre de la Península ibérica, el primer també en las costas del Mediterrani, y 'l segon entre 'ls pobles de rassa llatina, venint immediatament després de París.

Aixó sembla que vesteix molt... Y 'ls aficionats á vestir bé sense tenir que pagar al sastre ab aixó sols se contentan: en ser vehins de una ciutat molt gran y molt poblada.

Y no obstant, si han de valer mérits de aquesta classe, la importancia característica de Barcelona no s' ha de buscar tant en el número dels vehins que hi viuen, com en el número dels vehins que hi moren.

El cens de la mortalitat, aquest es sobre tot, el que determina la verdadera importancia de la gran metròpoli catalana.

Aixís com els vius s' ocultan, lo qu' es els morts no poden amagarse, puig ningú vol carregar ab ells; y encare que 'ls que se 'n van no figurin en el padró, no per aixó deixan d' enterrarlos. No hi ha, donchs, ocultacions possibles. Per consegüent la importancia de la població de Barcelona pot y deu medirse per la rapidés ab que 's van omplint els cementiris.

Sobre aquest particular pocas ciutats del mon podran disputar á la nostra la preeminencia. Tots els anys tanquém aquí 'l trist balans dels que naixen y 'ls que moren, ab un déficit que passa de 2,000 ànimes.

Y á pesar de tot, la població creix cad' any en proporcions verdaderament notables, perque Barcelona no es un camp de cultiu de la vida, destinat á la multiplicació de la especie humana, sino un laboratori de la mort en activas funcions.

La gran ciutat se va poblant principalment per medi de la immigració, es á dir, á expensas de la gent de fora, que acuden á omplir ab escreix els buyts que deixan els que cauhen per no alsarse may més. Las poblacions secundarias, las comarcas rurals comunment tan prolíficas son las que 'ns envían els reforços en la dura batalla que aquí la Mort lliura incessantment contra la Vida, alsantse sempre

trionfant sobre 'l gran estenall d' existencias per ella bárbarament segadas.

La Mort aquí es l' única que té dret á entonar el fatídich: ¡Bon cop de fals!

Cert que conta ab un gran número de ausiliars que sense descans l' ajudan.

Prescindím de las causas purament individuals que treballan á las ordres de la Mort. No diguém res dels vicis y 'ls desordres propis de tota ciutat populosa; dels afanys y neguits de alguns individuos, que creman y 's consumen com una candela encesa pels dos extrems; dels disgustos que afectan á alguns homes mal resignats ab las desgracias y 'ls contratemps, minant la seva salut y fentlos víctimas de la seva falta de filosofia práctica...

Lo que determina principalment la mortalitat excesiva de Barcelona son causas de carácter general, en gran part evitables y que no obstant no s' evitan.

Dimanan moltas d' ellas de la forcosa escassés de una sana y reparadora nutrició que afecta principalment á nostras classes populars. Desde la carestía espantosa dels articles de primera necessitat, un se fa creus ab sols pensar com poden viure las familias obreras que no contan ab altre recurs que 'l seu jornal. Traballs hi ha sumament penosos qu' exigeixen un gran desgast de forsa corporal, y si aquesta no pot suplirse ab una reparació quan menos equivalent ¿cóm es possible que 'ls que 'ls exerceixen pogan viure? Y si encare aixís viuen ó duran ¿cóm es possible que de son depauperat organisme pogan eixirne generacions sanitasas y robustas que perpetuin la potencia activa de una població?

Menos mal encare, si lo poch que poden menjar y beure sigués pur y nutritiu. Pero la sofisticació de las sustancias alimenticias ha prés entre nosaltres proporcions tan esgarrifosas, que casi tenen rahó aquells que afirman que si vivím es sols per miracle. Un verdader miracle es, en efecte, que á copia de absorbir porquerías haguém arribat á adquirir una especie de segona naturalesa, que 'ns fa poch menos que inmunes al efecte de las pitjors matzinas.

Pera viure degudament, no sols es necessari atendre á las necessitats del aparato digestiu, sino també á las del circulatori. No bastan els aliments; son necessaris ademés els ayres purs. Els pulmons, al igual que l' estómach, tenen las sevas legítimas exigencias.

¿Y qué dirém de las condicions higiénicas de una ciutat com la nostra, molt gran y espayosa en alguns punts, asquerosament apilotada en altres; construïda sobre un subsol mitj podrit; ab un sistema de clavegueras—ahont clavegueras hi ha—antiquat y deficient; perfumada ab las fators més pestilentas? ¿Qué dirém de tants y tants tuguris estrets, infectes y bruts destinats á vivendas humanas, formant un contrast dolorós ab els magnífichs y suntuosos edificis de la ciutat nova?

No es extrany que 's formin un sens fí de focos de pestilencia y que totas las malalties infecciosas trobin aquí un camp abonat pera desenvoluparse. Algunas qu' eran avants epidémicas han adquirit carácter endémich permanent, trobantse á Barcelona,

com á casa seva. Alguna 'n tenim de ben nostra— ¡quín honor!—havent sigut rotulada per algunas eminencias mèdicas del extranger ab lo nom de *febre infectiva de Barcelona*.

Ja veuhen, donchs, si tenim motius per enorgullirnos y de demanar ab gran instancia á las corporacions municipals, qu' en lloch de cuydarse de procurar la baratura y la bona calitat de las sustancias alimenticias y de millorar á tota costa la salubritat y la higiene de la població, se dediquin ab preferencia al desarrollo y ornament de las necrópolis.

En els Cementiris está 'l verdader porvenir de aquesta gran ciutat. Per aixó es necessari fer tot lo possible per engalanarlos y sobre tot per omplirlos. Allá reposa 'l núcleo més important de la població barcelonina. Allá hem de anarhi tots, y puig que aquest es el nostre destí inevitable, quan més aviat hi anirém, millor.

Si al visitarlos, una vegada al any, admirant las galas artísticas que 'ls enjoyan, com una revelació de que fins més enllá de la mort igualitaria, subsisteixen las preocupacions socials y las humanas miserias, els morts poguessen parlarnos, estich segur que 'ns dirían:—Aquí es á casa vostra: vinguéu prompte, que quants més serém, més riurém!

P. DEL O.

PROBA PLENA

I

—La millor manera de fer arribar á las mevas mans un recado teu —ha dit varias vegadas la Matilde á l' Ernest —es enviarme un ram, ab una carteta oculta entre las flors.—

Y com, en efecte, el procediment li sembla práctic y avuy al galán calavera li convé veure á la seva amiga, l' Ernest va á la Rambla, compra un ramet ben bufó y ab el major dissimulo hi amaga un paperet que no conté mes que aquestas paraulas.

«Matildeta: aquesta nit, á las deu, surt. T' esperaré en el lloch que tú sabs.»

Preparat el missatge, el jove passeja la mirada pel seu alrederor, buscant un recader que s' encarregui de portarlo á puesto.

—Escolta, noy.

Un xicotet de dotze á tretze anys se li acosta.

—¿Vols durme aquest ram allá ahont jo 't diré?

—Dongui.

—No es lluny: al cap de vall de aquest carrer, número vuytanta. ¿Te 'n recordarás?

—Sí, senyor: vuytanta.

—Pis segón, primera. No has de fer mes que pre-

guntar: «¿Está aquí la senyoreta Matilde?» 'T dirán que sí, deixas el ram, y ja estás llest. Té, aixó es per tú.

—Currienta.

El bordegás pren las monedas que l' Ernest li allarga, agafa 'l ram y 's posa á caminar.

Las flors, lo mateix entre la gent ruda qu' entre las mes refinadas capas socials, agradan á tothom. El noy, tot y sent un salvatjet sense la menor cultura, enumera ab delicia las que porta, admirant, á la seva manera, aquella mostra dels delicats treballs que la Naturalesa produheix en el seu misteriós laboratori.

—¡Qué bonicas!—diu.—¡Y quína olor!

Y entre ensumada y ensumada, 's posa á filosofar.

L' ORFANETA

Fot. de J. B. CUBINYÁ

Un recort per la mare.

de durlas á casa d' aquesta senyoreta Matilde, que no las necessita per res... y que de segur no es tan bona dona com ho era la tía?

Pochs moments de reflexió li bastan pera contestarse ell mateix la pregunta.

—¡No m' hi penso mes! Si la senyoreta Matilde vol flors, que se 'n compri unas altras. ¡Al cementiri!...

Y á pas viu, animat per la mes decidida de las resolucions, el baylet tomba tres ó quatre carrers, surt á fora ciutat y ab el ram á la má y l' alegría á la cara, emprén el camí de can Tunis.

II

L' endemá, día dels Morts, el senyor Vicens está recorrent el Cementiri Nou, aturantse davant dels

—M' ha dit «senyoreta Matilde»... ¿Quí deu ser aquesta Matilde?... La seva promesa, la seva *paya*... ¿quí sab? Jo tenia una tía que se 'n deya de Matilde. ¡Pobra donal! ¡Com m' estimava!... Ja es mortal... Tota la vida 'm recordaré del día que vam anar-la á enterrar. Era una tarde que plovisquejava... ¡Feya una tristesa! L' oncle llavoras estava bé y va comprarli un ninxo... Encare 'm sembla que 'l veig: es un ninxo de segón pis. No 'm costaria gens de trobarlo. Al poch temps d' enterrada, un día hi vaig anar tot sol y vaig véurehi la lápida que l' oncle va ferhi posar. Diu: *A mi buena Matilde*. ¡Sí que ho era de bonal... May mes hi he anat... ¡Pobra tía!...

De sopte, l' bordegás s' atura.

—Ara cáych en que demá es el día dels morts. Y ningú li durá cap corona. ¡Ningú! L' oncle qui sab ahont es; á casa, som tan pobres!... ¡Calla!... ¡Quína ideal! Aquestas flors... ¿qué 'm costaria de portarlas al cementiri, en lloch

panteóns, contemplant las capellas, llegint las inscripcions de las lápidas...

Pero no es la grandesa dels monuments ni la magestat del lloch lo que á n' ell mes l' interessa. La preocupació del senyor Vicens es un pensament que desde que ha entrat al fúnebre recinto no deixa d' atormentarlo.

—¿Es veritat—está dihentse á cada instant—que 'ls morts poden sortir de la sepultura?—

Ha sentit sobre la materia tants y tan oposats parers, que l' home no sab á quina quedarse. Hi ha gent que diu que sí que surten. Pero no mes en certs días y á certas horas, y en virtud de permisos especiales, que qui sab d' ahont venen. Altres de tot aixó se 'n riuen, y asseguran que l' infelís que va á parar al sot, al sot se queda *per in sécula seculorum*.

¿A qui creure? El senyor Vicens no té, á dir veritat, motius pera inclinar-se mes á l' una part que á l' altra; pero l' dupte no 'l deixa, l' idea de si será cert ó no será cert va rodantli per l' imaginació y l' home segueix preguntantse:

—¿Surten de la tomba 'ls morts?

Perseguit per aquest enigma, que per ell sembla ser de la major importancia, el senyor Vicens s' atura davant d' un ninxo de según pis, y maquinalment se posa á llegir:

«A mi buena Matilde.»

En aquell moment un hermós pom de flors que adornava la lápida cau á terra, y l' bon senyor s' ajup á cullirlo pera tornar-lo al seu puesto.

L' agafa, y al anarlo á colocar veu sortir d' entre las flors un paperet cuydadosament plegat.

—A veure...

L' estira y ¿qué es lo que 'ls seus ulls admirats llegeixen?

Una esquila, indubtablement d'

amor, escrita de poch, segons se deduueix per la frescor de la tinta, que diu *nada* menos que lo següent:

«Matildeta: aquesta nit, á las deu, surt. T' esperaré en el lloch que tú sabs.»

—¡Matildeta!—exclama l' senyor Vicens, passejant la mirada de la lápida al paper y del paper á la lápida.—¡Matildeta!... ¡La Matilde del ninxo!... ¡Y algú, que segurament deu ser un altre mort, li diu que á las deu surti de aquí!... Ara si que ja no 'm queda cap dupte. No solzament els morts abandonan la tomba, sino que fins s' escriuen, y 's donan citas y 's troban á las deu de la nit...

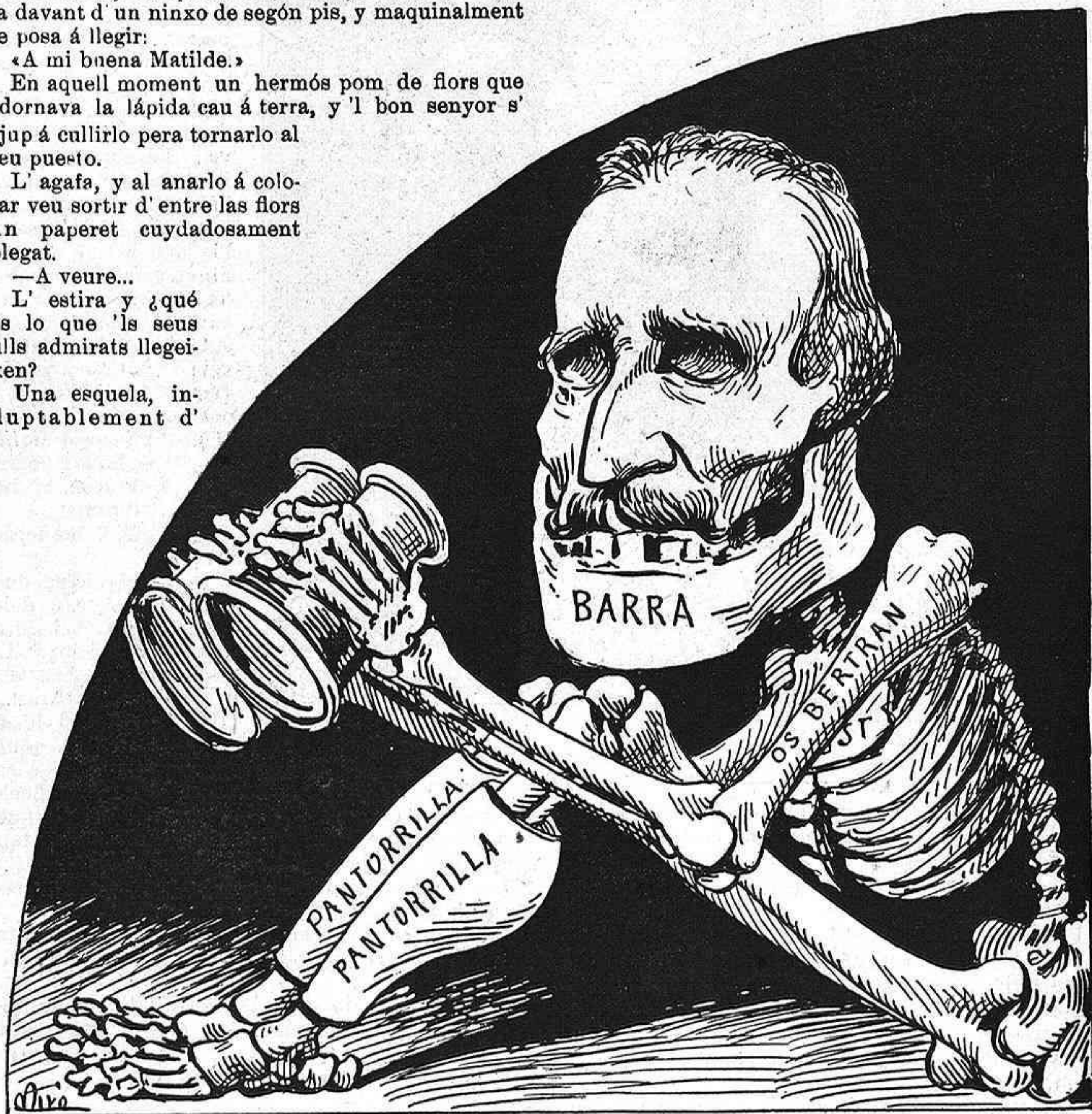
A. MARCH

FÚNEBRE

SONET

Postrat, genolls en terra, Rosalía,
recordant qu' has sigut la meva dona,

ELS NOSTRES

Don Manuel, jefe del grupo
que avuy ha de dejunar.

vinch á pregar per tú una curta estona
perque no 't negui Deu sa companyia.

¡Ja veus si penso en túl no 's trobaria
un altre ex-marit d' ànima tan bona;
fins t' he posat al ninxo una corona
qu' es símbol de perpétua *simpatia*.

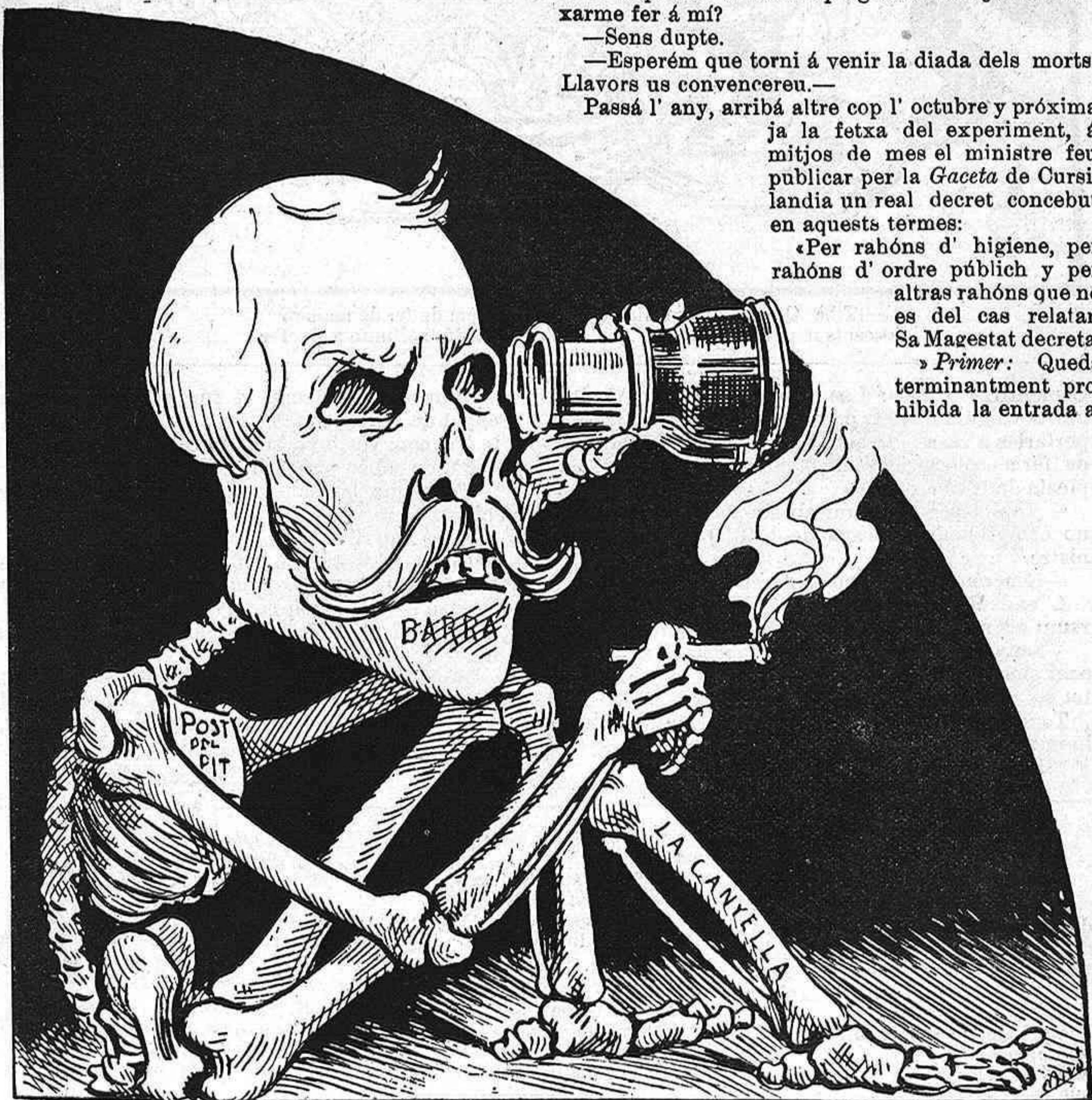
Descansa eternament, permet que 't diga,
que la vida social es crudel guerra,
puig sabent que 'l descans no es cap fatiga
no vulguis pas may mes torná á la terra:
perque descansant tú, jo y Deu sabém
que á n' aquest mon som molts que descansém.

ANTON DEL SINGLOT

¿PELS MORTS?

El rey de Cursilandia, que no per ser rey deixava
de ser un papanatas de marca major, deya un día
davant del seu primer ministre:

GRANS CACICHS

Don Joseph, generalíssim
de la gent del *turno impar*.

—Dóna gust veure la veneració que 'ls meus va-
salls senten pels morts.

—¿Veneració?... ¿En qué ho coneixeu, Magestat?

—A la vista está, home. Vés al cementiri, y co-
mensa á contar las coronas que hi ha penjadas da-
vant dels ninxos.—

El ministre, que tenia tant de voltería com el rey
d' ignocent, olvidant per un moment l' etiqueta, va
posarse á riure.

—¿De qué rius?

—De la vostra candidés. Las coronas que avuy
lluheixen sobre las lápidas del cementiri no signifi-
can, com vos creyeu, veneració, carinyo ni respecte
als morts.

—¿Donchs qué?

—Una cosa molt distinta, Magestat; una cosa en
la qual els pobres morts no hi entran per res.

—Pero dígamela.

—No: que us la diguin els vostres mateixos va-
salls.

—¡Vés allá! ¿Creus tú que si 'ls faig una pregunta
sobre aquest punt, serán prou ignocents pera con-
testarme ab tota sinceritat?

—Es que no 'ls heu de preguntar res. ¿Voléu dei-
xarme fer á mí?

—Sens dupte.

—Esperém que torni á venir la diada dels morts.
Llavors us convencereu.—

Passá l' any, arribá altre cop l' octubre y próxima
ja la fetxa del experiment, á
mitjos de mes el ministre feu
publicar per la *Gaceta* de Cursi-
landia un real decret concebut
en aquests termes:

«Per rahóns d' higiene, per
rahóns d' ordre públich y per
altras rahóns que no
es del cas relatar,
Sa Magestat decreta:

» *Primer*: Queda
terminantment pro-
hibida la entrada al

FICANT MORTS A L' URNA

—¡Tiba, Quim!... Doscents vuyt, doscents nou, doscents deu...

Hem de fer de manera de dá 'l triunfo á *La Veu*.

Cementiri.—>*Segón*: Las personas que 'l día dels Morts vulguin dedicar coronas al seus difunts, poden portarlas á casa l' arcalde del barri, que 's cuydará de ferlas colocar en el lloch corresponent pels empleats de la necrópolis.»

—¿Qué 't pensas lograr ab aixó?—va dir el rey, no comprenent l' alcans de la disposició del ministre.

—Ésperéu y calléu: no tardaréu á véureho.—

L' endemá de la diada dels Morts, el ministre reuní als arcaldes de barri en la cámara real.

—Senyors—els digué,—Sa Magestat, aquí present, desitjaría saber cuántas coronas els han portat els vehins.

Tots els arcaldes, en unánim coro, van contestar lo mateix:

—Cap.

—¿Cap?—va exclamar el rey, verdaderament extranyat de la resposta.

—Tal com vos ho dihém, Magestat. ¡Ni una!

—¿Y no sabéu per qué?

—Prou que ho sabém: ben clar ho han dit els vehins.

—¿Qué han dit?

—Que no deixant entrar al Cementiri, tontos serían de malgastarse 'ls diners en coronas, tota vegada que al fí y al cap ningú las havia de veure.—

El pobre rey, ab un nas de pam, se mirá al primer ministre.

—¿Estéu convenstut?—va dirli aquest.—La demostració no pot ser més clara. Si 'ls vostres vassalls portan coronas al cementiri, no es pera honrar als morts, sino pera espatarrar als víus.

MATÍAS BONAFÉ

EPITAFIS

Guarda aquest ninxo l' ossera de un riquíssim hisendat que com que fou molt *tronera* vá morir del tot *tronat*.

F. LLENAS

Aquí vingué á descansar un implacable usurer: la vida fou lo primer que *sense interés* vá dar.

J. ARRES

Aquí dins jau enterrada una pobreta criada que 's deya Paula Gateras; morí d' una *relliscada* que va dar una vegada en el ball de Ramalleras,

A. CORTINA RIVERA

Junts descansen aquí 'ls restos de un fondista y un cessant: l' un morí de menjar massa; l' altre de badallar tant.

EUGENI JANER

Bajo esta losa sombría, com algun clássich diría, hi descansa eternament, un home qu' en sa agonia, va dir que si ell se moría baixaría... l' ayguardent.

J. TOUS PUEY

El metje que 'm visitava va dir que no 'm moriría fent l' ullet ab picardia á la mort que ja 'm voltava,

LLORENS BONNIN

Descansa aquí un cap-cigrany
que, volgüent fer com Colón
vá matarse fá mitj any
per 'ná á descubrí un neu mon.

C. MORERA Y FONT

L' home que reposa aquí,
malalt, se suicidá
al creure pròxim son fi:
de modo que 's va matá
tant sols per por de morí.

JULIA CARCASSÓ

Dorm aquí 'n Pau Saladrigas
adroguer molt dormilega,
mireu si va estar de pega
que 's va morir pesant figas.

J. VALLS CLUSAS

En aquest lloch enterrat
jau lo sereno Joan Pena,
y ara corra pel veynat,
que 'l va matar la *Serena*.

R. HOMEDES MUNDO

«Aquí un gimnasta descansa»
—y aquesta planxa no 'l cansa?

MR. EUGON

Reposa aquí un tal Cassanyas,
que 's va casá ab una dona
tan dolenta com bufona
que li feya portar banyas

Y un día, no sé perquè;
un burot ab l' espasí
el vá mortalment ferí.
Quí com á toro visqué,
com á toro vá morí.

ANDRESITO

MORTUORIAS AB ESTIRABOT

Si es vritat que tú al morirte
ganancia al cel vas trobar,
ganancia tinch jo al ser lliure,
ganan... *gananch... gananch.*

No volfas morir may
per no anar al clot Dolores
y avuy dos anys han complert
que 't trobas...

—Al Clot... *señores!*

Creu, per la teva germana,
creu, per ton germá petit,
creu, per la teva neboda,
creu... *que ja n' estich ben tip.*

No 't cansis may de resar
de resar pels morts parents,
que de resar, no hi ha dupte,
de res á... *res, no va res.*

Deixam que avuy pels morts plori;
deixam recordá als parents;

deixam sol al cementiri;
deixam... *un duro si 'ls tens.*

Si avuy vas al *campo santo*
á mes de miserias grans
pots trobar quí al cementiri,
tiri... tiri... *capellans.*

J. STARAMSA

A UNA MORTA

(DEVANT DE SA TOMBA)

Prés d' esgarriós deliri
he vingut al cementiri
desitjant, d' aprop, malehir
ton nom y la trista llosa
hont la teva imatge hermosa
comensa el temps á destruhir.

Ma venjansa ha estat complerta
quan t' he vist aquí deserta
com ma visita tement,
y 't trobo entre mitj d' espinas
que també, en horas divinas,
vas clavarme impunement.

Y ara, que tinch vera proba
de que, ton ánima 's troba
sufrint ab el méu sufrir,
prego ab fé jamay sentida
que 't torni un instant la vida
pel goig de veuret morir.

SANCH DE CARGOL

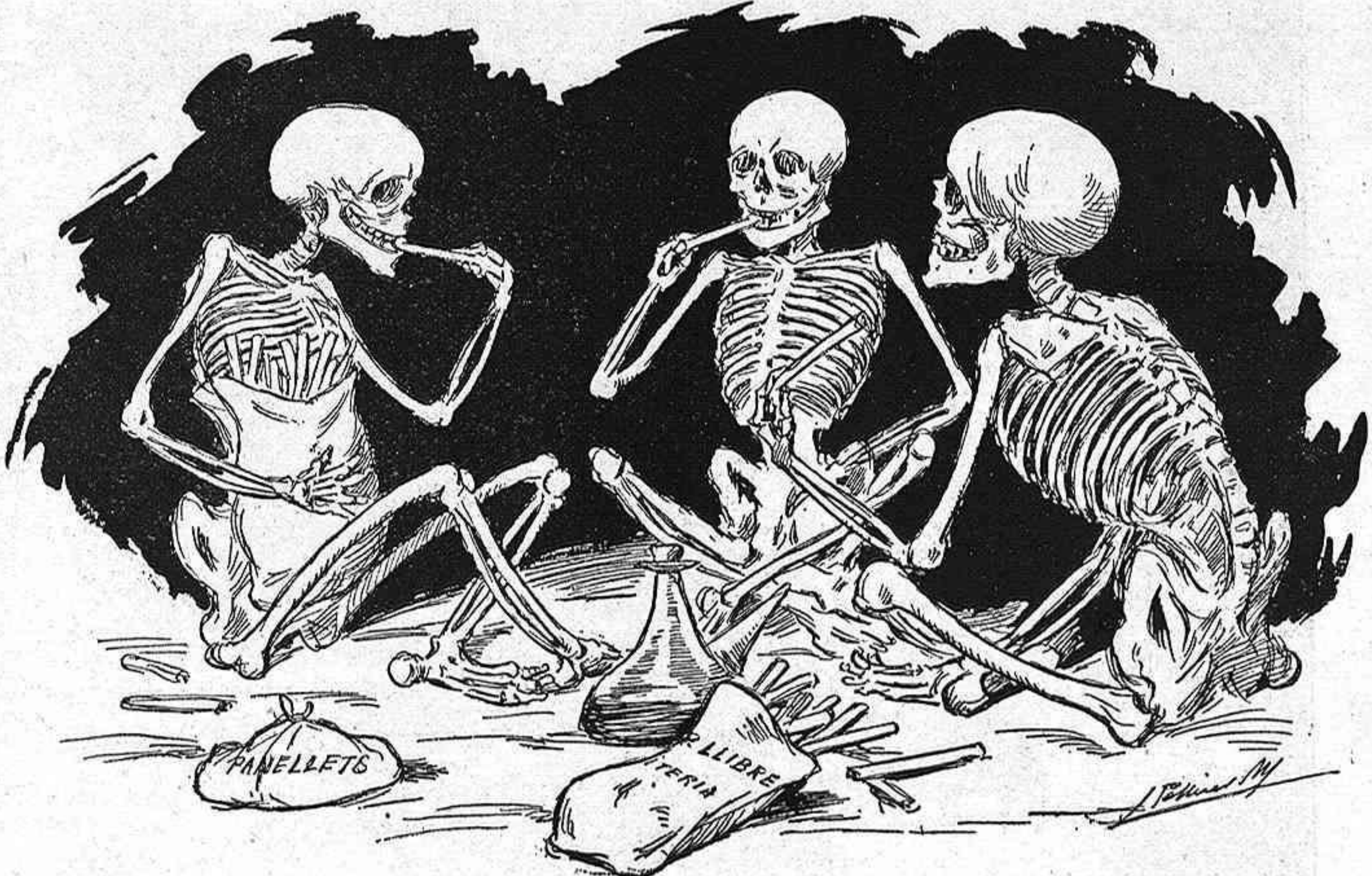
LA RUTINA

¡Autómatas estúpits; á la fila
perque avuy es Tots Sants
y mana la rutina emborratxarse
en tal día del any.
Ton rostre hermós alegra,

viudeta sens igual,
que vindrá á passá ab tú aqueixa vetllada
ton generós amant.

Podreu péndreus els dolsos de la boca
y beure á mitjas l' espumós xampany;
sens témer que os sorprengui
aquell marit tan gelosot que avans
venía á destorbar vostres idilis

UN QUE HI ENTEN

—Desenganyeuvos, noys; deixeuvos de la confitería A y de la pastissería B: las neulas bonas son las dels modernistas.

EL CEMENTIRI DELS POBRES**L' enterro del albat**

Fot. Rus, col·laborador artístich de LA ESQUELLA

ab sos gelos ridículs y antiquats.
 Sens temor al avaro de ton pare
 ja podrás, bon hereu, avuy gastar.
 Ves, que t' esperan ja las Venus fácils
 y els alegres companys
 disposats á passá una boja vetlla
 menjant com un mal grá,
 bevent com una esponja
 y afartantse á desdir d' amor bestial.

Feu bona provehida de castanyas,
 panallets y ví blanch
 marit honrat y dona de ta casa;
 que 'ls vostres fills celebrin be Tots Sants.

No hi son pas tots. Tres d' ells hi farán falta
 que l' un á Cuba els ossos va deixar,
 un altre 'us el va pendre la verola
 y el mes petit s' us va morir fa un any.

Pro us en quedan tres mes y aqueixa vetlla,
 s' ha de riure y cantar
 y quant us fassin anar torts y caure
 els tragos de ví blanch falsificat
 resant devotament el sant rosari
 haureu complert tot lo tradicional.

¡Amunt, pobres y ríchs, sabís y tontos;
 dels mes xíchs als mes grans
 obehiu com á bèns el calendari
 que us mana emborratxau's.

Demá anirém tots junts al cementiri
 serios, ab el cap baix,
 llansant á dintre, convertit en llágrimas
 el ví del día avans.

JEPH DE JESPU

SEPULCRAL

He somiat qu' era mort, dona perjura
 he somiat qu' era mort
 y enrabanat sota la freda llosa
 dormía el darrer son.

En la immovilitat del no ser, jeya
 aplanat el meu cos:
 al fi y al cap per sempre t' oblidavan
 el pensament y el cor!

Un fort extremiment la meya ossera
 ha fet moure de cop,
 y alsant los brassos he esberlat la caixa
 y t' he cridat frisós...

¡Es que havía sentit dintre el sepulcre
 ta veu de rossinyol
 y altre vegada el noble afany de viure
 arborava el meu cos!

Y t' he vist, sí, t' he vist per un' escletxa
 passar ab l' amant nou,
 y obrint un esboranch en la llosana
 te só agafat pel coll.

Ell, fugía esverat; tú, esferida
 demanavas socors;
 y jo anava estrenyent ta blanca gola
 petonejante foll!

Y veyá 'l sufriment que 't torturava
 ab mortals convulsions:

Per qué hauré despertat, per que no era
 ¡oh, Deu! veritat tot!

FRANCESCH COMAS

HUMORADAS FUNERARIAS

—Qu' es un mort?—un pare diu
 al noy que té mes petit;
 y aquest respón decidit:
 —Crech que no deu ser cap viu.

—Adios noy. —Passiho bé senyor Las Heras.
 —¿Qué tens tan ensopit? —¡S' ha mort ma tíal

AGRADABLE SORPRESA

—¡Hola! ¿Es fora?... ¡Gangal... Un vot més per La Veu.

—¡Que dius ara! ¿Y 's morí de malaltia?
—Ay no señor, se va morir de veras.

R. MUNTANÉ.

—Veyám si sabs qui reposa
á sota aquest empedrat?
—Molt senzill, deu reposarhi
un que deu estar cansat.

—¿Ahont va per 'quí al cementiri
ab calsetets, senyor Pons?
—Es que morta y tot la dona
se m' ha endut els pantalons.

ANTON DEL SINGLOT

Si un senyor plora á la porta
d' un panteó ben guarnit,
ó es el marit d' una morta
ó es el *mort* d' algun marit.

PERET DEL CAFÉ

NOVAS COMPANYYÍAS

Al *Principal* y á *Novetats* han comensat respectiva-
ment sas funcions las companyías que dirigeixen el se-
nyor Sánchez de León y 'ls Srs. Piera y Buxens.

Ni l' una ni l' altra poden queixarse del públich.

El Sr. Sánchez de León inaugura la temporada, dedi-
cant á la memoria d' Emilio Mario un sentit tribut.

La companyía de *Novetats* ha posat dramas y algun
melodrama del repertori sensacional.

Quan l' una y l' altra hajan sortit del tribull de *Don
Juan Tenorio* y 'ns fassan conéixer alguna producció
nova, parlarem d' ellas y del personal que las compon,
ab la deguda extensió.

UN CONCERT MEMORABLE

Ho sigué, per més de un concepte, el que baix el pa-

EL DON JUAN DE LA CASA GRAN

—¡Cuál bajan estos consumos!
Pero mal rayo me parta

si al terminar yo la carta
no pagan caros sus humos.

trocini de la *Asociación musical* de Barcelona y ab la cooperació del *Orfeo catalá*, doná á *Novetats* el mestre Bordes y 'l quarteto de la *Schola Cantorum* de París.

Las parts primera y tercera del programa eran verament sugestivas pels *gourmets* de la música clássica, puig al costat de autors coneguts com Bach y Haendel n' hi figuravan d' altres, com Charpentier, Du Mont, Schüts y Carissimi, que un se fa creus com valent lo que valen vajan poder caure en un olvit secular, havent tingut que ser objecte de una verdadera resurrecció.

Pero aixó sí, es menester tractarlos ab tot el respecte y ab tota la consciencia artística, tal com ho fa en Bordes, tal com els interpretan cantants tan destres y tan aptes pera sentirlos, com las Sras. Rouviere y de la Mare, so-

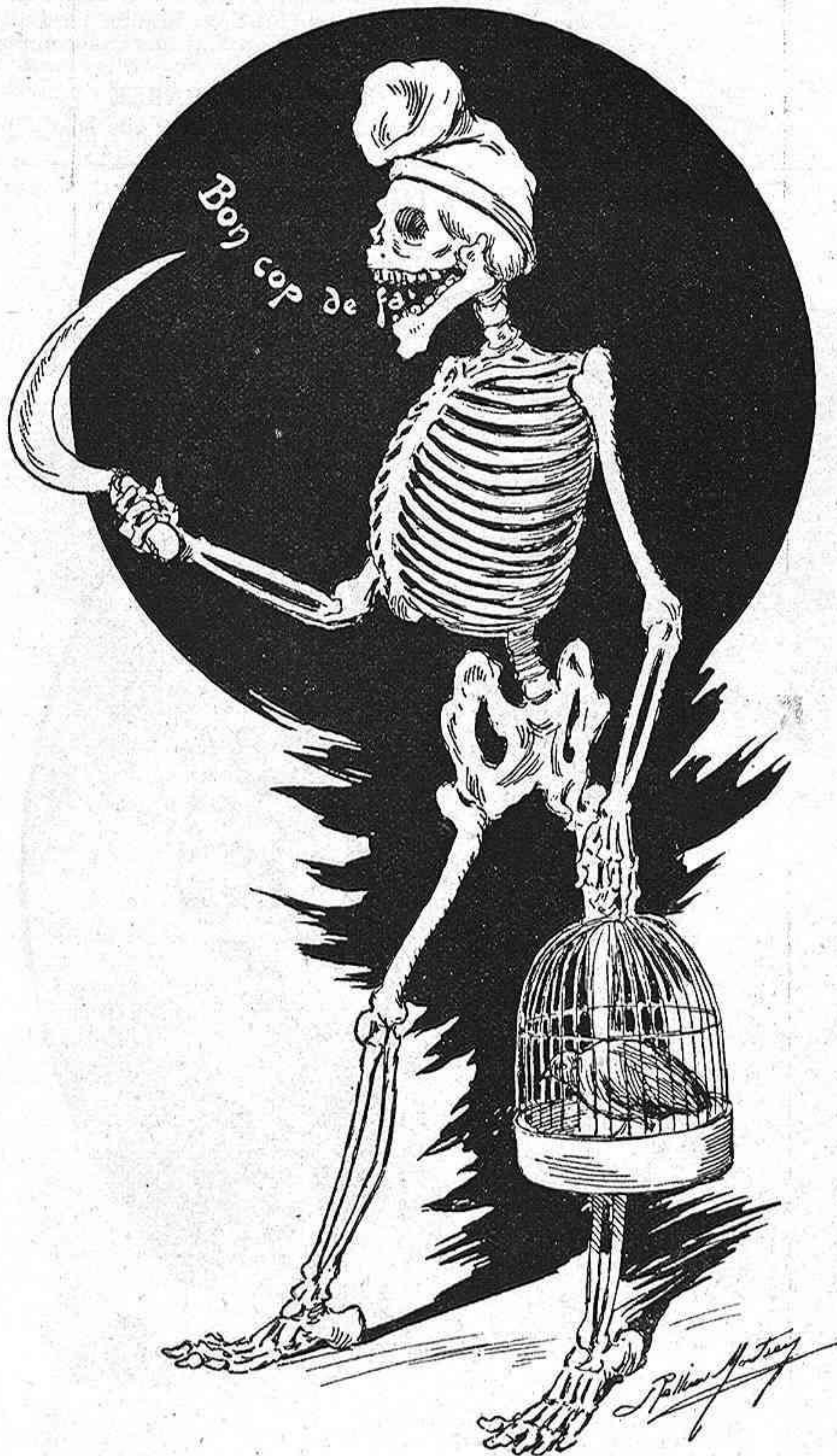
prano y mezzo-soprano respectivament, el tenor David y 'l baix Gebelin. Aixís resultan un verdader requisit aquellas obras deliciosas.

El nostre públich els va capir molt bé y va aplaudirlos ab verdader entussiasme.

L' *Orfeo*, per la seva part, lluhí son acostumat ajust y son art exquisit de matisar, en tota la segona part del programa que li sigué confiada, contant la execució de cada coro per un nou y senyalat triomf.

Llástima gran, que, per falta de temps, sens dupte, no pogué cantar alguna pessa de conjunt ab els solistas de la *Schola Cantorum*, ab lo qual haurían aumentat encare més els atractius de una tan memorable solemnitat musical.— N. N. N.

GENI Y FIGURA...

Era un *segador* tremendo; tant, que ara allá desde 'l niu, cada cinch minuts pregunta: —¿Qué fa la *Perdiu*?

ESQUELLOTS

Hasta 'l cel va fer mala cara. Cubert de núvols y bufant unas alenadas fredas y que feyan fredat, va realisar-se diumenje la corrida de toros que *El Liberal* destinava á l' extinció de la mendicitat.

Una part de las classes altas varen respondre admirablement. Al veure aquella hermosura de cotxes, disparats, Granvía amunt, y arrostrant els que 'ls ocupavan las fuetadas de la borrasca, n' hi havia pera enternirse.

Molts pobres captayres, al veure'ls, exclamavan mitj plorant:— Mireu com se sacrifican per no saltres, anant als toros!...

Y va ser, en efecte, un sacrifici doble ó triple.

Sacrifici per lo que 'ls costá tant el boato com l' entrada y la localitat.

Sacrifici per tenir que arrostrar las molestias y rigors de una temperatura horrible.

Y sacrifici, sobre tot, porque varen veure defraudadas sas esperansas, dat que la corrida ab tanta pompa anunciada, va resultar dolenta y més que dolenta detestable.

Un de aquells toros de dos mil pessetas tingué que ser retirat al corral per menut y manso. Y aixó que una comissió havia anat á Sevilla á triar el *ganado*. Pero jo ja ho veig: ab un fret com el que feya ¿cóm volen que 'ls toros no s' arronsin?

Dono aquest argument als senyors de la comissió, pera que puguin defensarse dat cas que algú 'ls ataquí.

Ah! Y diguin també que al pagar 12 mil pessetas per sis toros com els que 's van lidiar, no feren més que anticiparse á l' obra benéfica de *El Liberal*. De aquesta feta 'l Marqués del Saltillo, ja no tindrà de anar may més pels carrers de Sevilla á demanar una

gracia de caritat per l' amor de Deu. La caritat ben entesa ha de comensar pels marquesos.

Y ara suplico á *El Liberal*, que no culpi, com fá, á la casi totalitat de la premsa de que 'l poble de Barcelona, en materia de tauromaquia benéfica ó de beneficencia tauromáquica, no 's vaja mostrar á l' altura dels desitjos del nostre estimat colega.

Ni de aquest retrahiment ni del estat de l' atmósfera poden serne responsables els que creuhen bonament que hi ha altres medis més adequats que una corrida de toros, pera exercir la beneficencia.

Un éxit envejable hauria sigut pel *Liberal*, si dirigintse als que per la seva posició poden ser dadi-vosos, hagués lograt que aportessin directament, y sense passar per las taquillas de la Plassa de toros, al fondo d' extinció de la mendicitat, las cantitats íntegras que van invertir-se en una festa, que després de tot y per ells mateixos no havia de ser més que un continuat fastidi, amenisat ab el perill de pescar un costipat, un catarro y fins una pulmonía.

Y prou ja de aquest assumpto, que no será del tot perduto, si á lo menos li serveix á *El Liberal* pera conéixer la psicologia del poble barceloní y la meteorología de Barcelona, en la última semana del mes de Octubre.

A reliscadas y tamballóns es com s' aprenen devegadas aquestas ciencias algun tant difícils.

Contra lo qu' era d' esperar *La Perdiu* no ha excomunicat ni molt menos á alguns dels oradors del *meeting regionalista*, que van actuar de liberals, de demócratas y un d' ells, poch menos que d' anarquista platónich, ja que no va excusar las sevas simpatías pel regidor anarquista que treballés pel sanejament de Barcelona.

Ab deixar de mencionar aquest concepte del doctor Fargas en l' extracte que va publicar del seu discurs, se figurá *La Perdiu* quedar bé ab els seus lectors, entre 'ls quals hi abundan molt, com tothom sab, els de la crosta de baix.

El concepte just y exacte del *meeting* del Bon Retiro, va expressarlo un meu amich, ab una frase digna de ser coneguda:

—Aquest afany de fer cara á tot, disfressantse de liberals ó de reaccionaris, segons las circunstancias, y al sol objecte de pescar algunas actas de regidors, no es ni será may *regionalisme*: aixó es *carnestoltisme* pur y de carácter permanent.

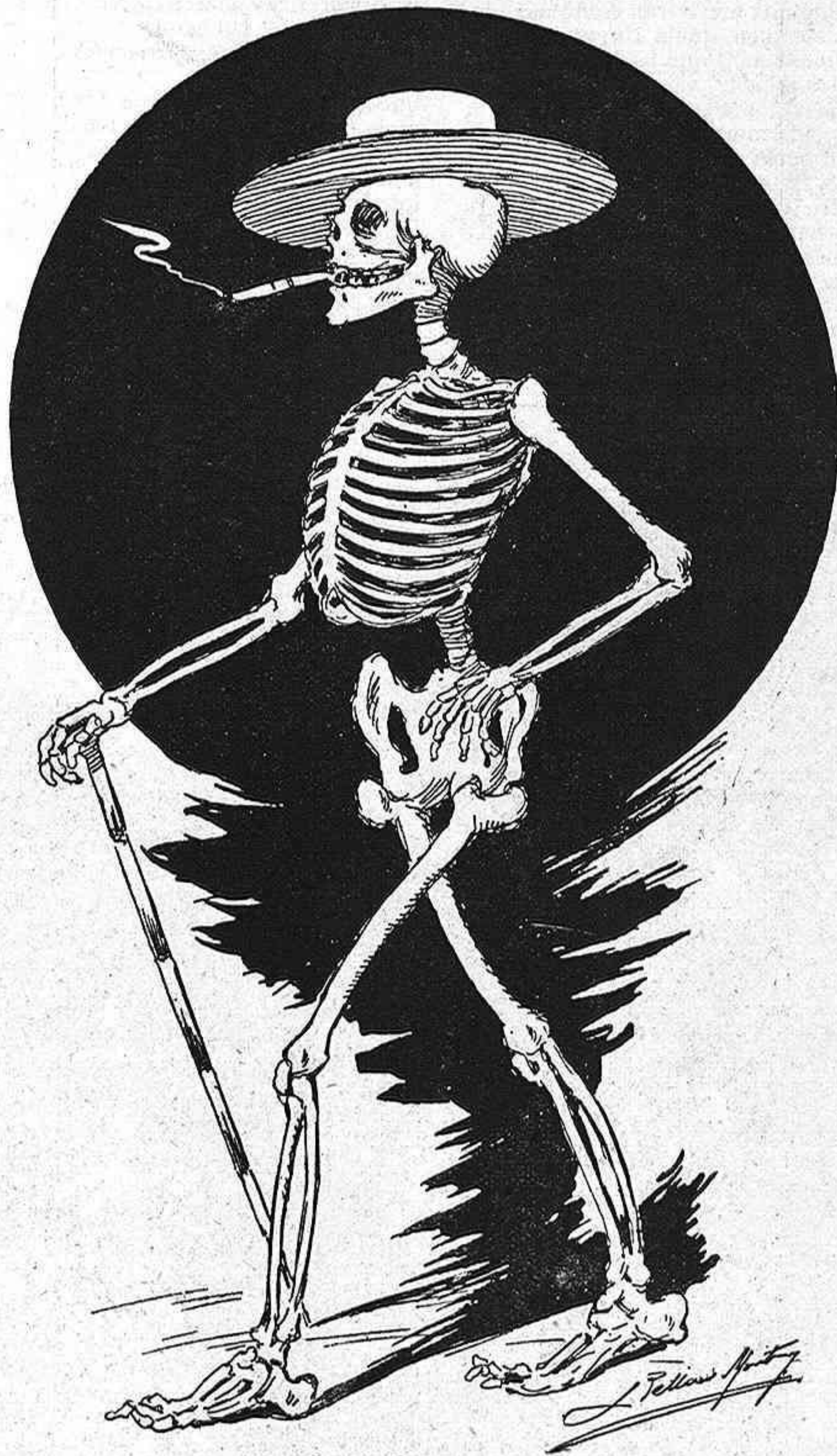
Ab tot y tractarse de un concert purament artístich com el que 's doná á *Novetats* per la *Schola*

chantorum de París ab el concurs del *Orfeo catalá* va haverhi d' haver l' obligat pet de *segadors*, ab la pretensió corresponent de fer alsar á tothom per escoltarlos.

No hi ha que dir fins á quin punt se despegan aqueixas absoltas funerarias de la *sofisticada* cansó ab els primors dels mestres clásichs dels sigles XVII y XVIII, quals pessas integravan casi tot el programa del concert. Qualsevol que tingui gust artístich ho ha de veure.

Pero en aixó els intemperants del catalanisme se semblan als vells progressistas que no veyan un músich sense ferli tocar l' himne de Riego, ni feyan un ápat, sense enviar el corresponent telegrama de

HASTA LA SEPULTURA

Aquest, consegüent taurófil, surt á rondá en las nits claras mirant si troba una morta que prengui varas.

felicitaçió al general Espartero. El mon serà sempre aixís: ab mes ó menos modificacions tot se reproduheix, tot torna.

La direcció general de Sanitat se preocupa de las 40,000 defuncions que l' assot de la tisis causa cada any á Espanya.

Y una de las pocas midas que recomana es que tothom s' abstingui d' escupir á terra, per ser l' esputo 'l vehícul mes efícas de la terrible dolencia.

Afortunadament, tenim uns governs, qu' en ma-

teria d' escupir s' han anticipat de molt temps á las prevencions de la direcció general de Sanitat.

Els governs espanyols se dedican tots á lo mateix: á fernos tragar saliva.

El número de *La Campana* de demà es extraordinari y está dedicat á la commemoració dels difunts. Text y grabats escullidíssims.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olmo, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

XARADA CERTAMEN FUNERARI

L' any passat, per 'questa festa uns quants morts van combinar un certamen, que á *Ultratumba* va donar molt que parlar.

Dos sabis (?) varen cuidar-se de *dos* á l' acte reclam: un poeta mort de gana y un poeta mort... de fam.

La festa va celebrarse dintre de un gran panteó adornat de una manera que casi be feya pó.

Se va omplir de calaveras moltas de classe *quart-cinch*, comensant ab lo gran himne «*Khorr et xetha lha Nink-Nink.*»

Quan el discurs ab veu *tota*

llegía lo president:

—En Guimerá—algú baix deya—
ho fa molt mes... malament;

Tres després lo secretari fen constar que no te allí la *memoria*, y que al morir-se la vá perdre... pel camí.

Un ram fet de *Sempremortas* era la flor natural que la va guanyá un poeta molt mes presumit qu' en Gual.

Nombrá Reyna de la Festa á la filla de un marqués, que ja en vida va morir-se (d' amor), dos cops ó bé tres.

Llegí 'l treball lo poeta, que per cert no era gens fluix, puig, mes que versos semblavan discursos del gran Lerroux.

Hu-dos treball que 's llegía se guanyava aplausos grans;

tant que aplaudint molts perdían hasta 'ls ossos de las mans.

Al acabarse la festa y als crits de ¡Visca la Mort! va haverhi un petit conflicte que deixá molt trist recort.

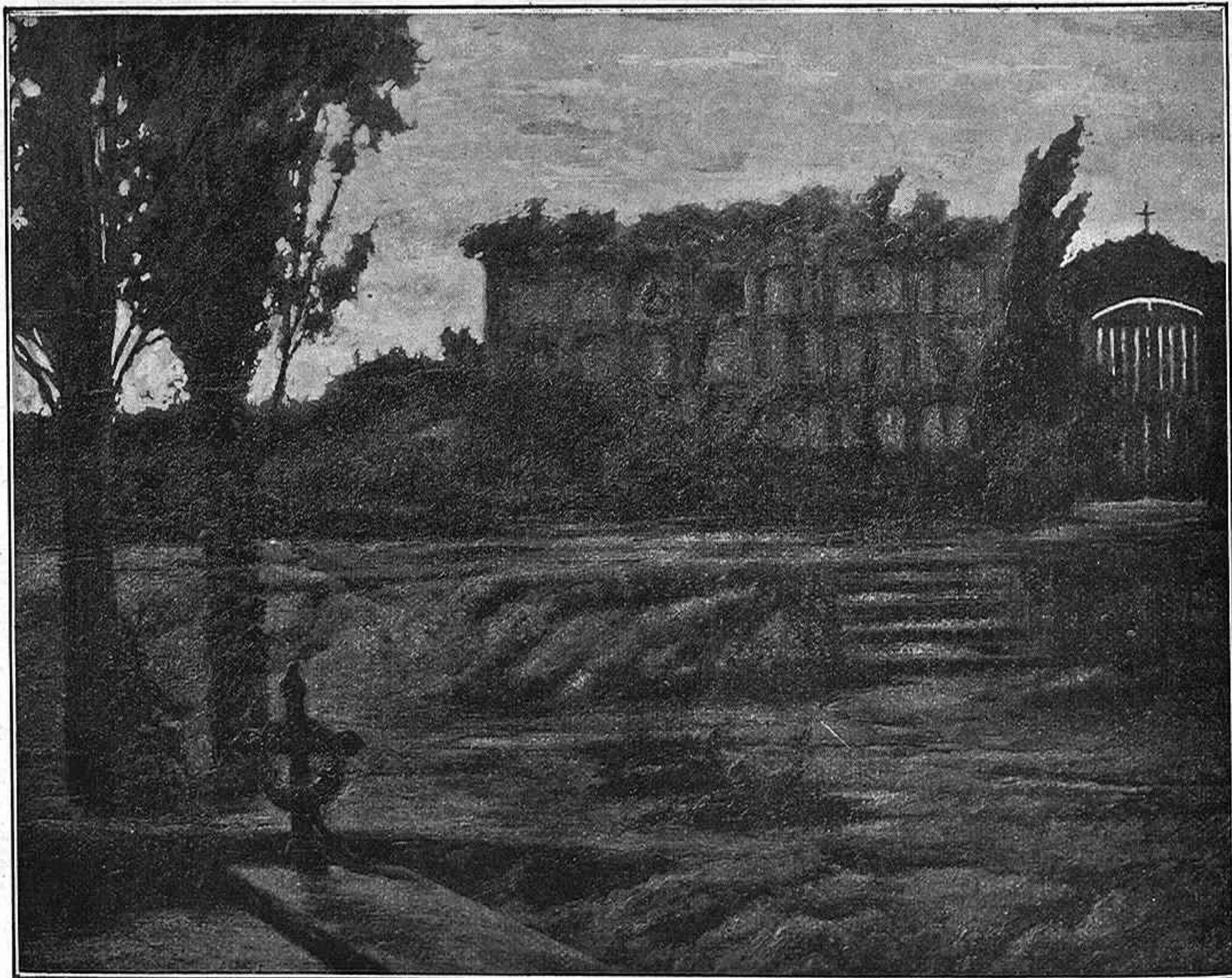
Se presentá un *esqueleto* molt lleig (y molt animal) amagantse en part *secretas* un os gros, descomunal.

Comensá á *dos* garrotadas ab molta rabia y furor deixant una extesa d' ossos per terra, que feya horror.

En fí; que alló va acabarse de un modo trágicament. Ja ho veyeu: ni á l' altre barri se 'n lliuran d' aquesta gent.

J. STARAMSA

AL CAMP DE LA QUIETUT

Flors mortas.

Quadro al oli, per N. BAURICH

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ANNUNCIIS

Don Juan Tenorio Drama de D. JOSÉ ZORRILLA
Ptas. 2

El Nuevo Tenorio Drama de los señores
BARTRINA y ARÚS
Ptas. 2

ALMANAQUE BAILLY-BAILLIERE

Ó SEA

PEQUEÑA ENCICLOPEDIA POPULAR

DE LA VIDA PRÁCTICA

Encuadernado, Ptas. 2 — En rústica, Ptas. 1

MONÓLECHS | CHIRIGOTAS

PER APELES MESTRES

Ptas. 2

POR DANIEL ORTIZ (Doys)

Ptas. 1

ACABA DE PUBLICARSE

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

TOMO 79

A PUNTA DE PLUMA

POR ALFREDO CALDERÓN

Ptas. 0'50

Está per sortir

Almanach de
La Esquilla de la Torratxa

PERA L' ANY 1902

Expléndida ilustració. Text variat de las mes notables plomas de la terra

CUBERTA Á LA TRICROMÍA

L' Almanach de La Esquilla constituheix un aconteixement artístich-literari

Preu: UNA pesseta

Avis Els corresponsals que no tingan formulat lo pedido, que no deixin de ferho á volta de correu si volen rebre 'ls exemplars tan prompte surti

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

THE
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
MICHIGAN
ANN ARBOR, MICHIGAN